

Birte Broch: *Kvindearbejde og kvindeorganisering. Kvinder i konfektionsindustrien 1890-1914*. (Selskabet til forskning i arbejderbevægelsens historie, 1977). 195 s., ill.

I de store fremstillinger af fagbevægelsens historie har kvindernes organisering hidtil været stærkt forsømt; men nu er en omfattende forskning også i gang på dette felt. Birte Brochs bog, der er en bearbejdet specialeafhandling fra Københavns universitet, fører denne forskning et væsentligt skridt videre. Den dækker tiden 1890-1914 og geografisk København, hvor størstedelen af konfektionsindustrien fandtes. Denne branche er særlig kvindehistorisk interessant, fordi kvinderne udgjorde ca. 80% af arbejdskraften, og fordi den repræsenterer et af de mest vellykkede forsøg på en faglig organisering af kvinder, særlig i De kvindelige herreskrædderes Fagforening af 1883. Fra denne fagforening er der også bevaret et meget tilfredsstillende kildemateriale; men også materiale fra andre organisationer er brugt, samt presse- og tidsskriftsstof.

I to fyldige kapitler redegøres for branchens udvikling, arbejdsforholdene i den og baggrunden for de kvindelige arbejders stilling på arbejdsmarkedet, som den kan udledes af det trykte statistiske materiale, der benyttes med megen kritik. Der er mange interessante iagttagelser i disse kapitler, der sætter den faglige organisering i et perspektiv, der ofte savnes i undersøgelser af fagbevægelsens udvikling.

Hovedkapitlet i bogen handler om den faglige organisering af de kvindelige arbejdere inden for herrekonfektion, helt overvejende koncentreret om De kvindelige herreskrædderes fagforening. Der redegøres bl.a. for foreningens medlemsbasis, hovedformålene med dens virke og forholdet til

arbejdsgiverne. Af generel kvindehistorisk interesse vil være de gode afsnit om forholdet til de mandlige skræddere og om foreningens placering inden for kvindebevægelsen, herunder indsatsen i Kvindevalgretsspørgsmålet.

Bogen bringer således forskningsresultater, der er vigtige både for fagbevægelsens og kvindebevægelsens historie, da den dækker et område, der under begge aspekter ikke er blevet tilstrækkeligt udforsket endnu.

Dorrit Andersen

Kirsten Helle Pedersen: *Kampen om Kertemindebanen. En undersøgelse af anlæggelsen af en privatbane i 1890'erne*. (Udgivet af Historisk Samfund for Fyns Stift, 1978). 186 s., 90,20 kr.

Der er gennem årene skrevet meget om jernbaner; ikke mindst i den sidste halve snes år er det blevet et yndet emne. I vid udstrækning koncentrerer fremstillingerne sig imidlertid om det anvendte jernbanemateriale, stationsbygningerne og sporføringen. Karakteristisk er det også, at faghistorikere ikke har vist den store interesse for jernbaner. Arkiverne rummer imidlertid et betydeligt materiale, der kan give svar på den række spørgsmål, en historiker vil stille. Det viser Kirsten Helle Pedersens undersøgelser over Kertemindebanens tilblivelseshistorie klart.

Undersøgelsen, der er et speciale fra Odense Universitet, forsøger at belyse nogle af de politiske og økonomiske forhold, der var af betydning ved anlægget af en dansk privatbane, belyst gennem Kertemindebanens forhistorie. Specielt undersøges, hvilke lokale interessegrupper, der var involveret, og om beslutningerne i forbindelse med anlæggelsen blev truffet lokalt eller på centralt niveau (rigsdag, rege-